

REGERINGSBESLUT "NATURRESERVAT BISPBERGS KLACK": 1996-04-11
- Överklagande
BESLUT "NATURRESERVAT BISPBERGS KLACK": 1994-10-24
SKÖTSELPLAN "NATURRESERVAT BISPBERGS KLACK": 1994-10-24
REGISTERUPPGIFTER "NATURRESERVAT BISPBERGS KLACK"

MILJÖDEPARTEMENTET

REGERINGSBESLUT: 1996-04-11
DNR: M95/387/4 (2082)

ÖVERKLAGANDE I FRÅGA OM BILDANDET AV NATURRESERVATET BISPBERGS KLACK I SÄTERS KOMMUN

REGERINGENS BESLUT

Regeringen tar inte upp Svenska Klätterförbundets, Dalarnas Klätterklubbs, Berguvens Klätterklubbs i Säter eller Uppsala Klätterklubbs överklaganden till prövning.

Regeringen avskriver Erik Janols och Nils Erikssons överklaganden.

Regeringen avslår Fjärgåråsens jaktvårdsområdesförening överklagande.

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Kopparbergs län förklarade, med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822), den 24 oktober 1994 att ett område runt Bispbergs klack, vilket markerats på en till länsstyrelsens beslut bifogad karta, skall utgöra naturreservat. När beslutet vinner laga kraft upphör länsstyrelsens beslut den 12 oktober 1994 rörande det tillfälliga förbudet enligt 11 § naturvårdslagen vid Bispbergs klack.

Ändamålet med reservatet skall vara att bevara ett av Dalarnas främsta sydvästberg och ett bergbrantsområde med värdefull naturskog att lämnas för fri utveckling samt att bevara områdets stora friluftslivsvärde.

Länsstyrelsens beslut har överklagats av Erik Janols, Nils Eriksson, Fjärgåråsens jaktvårdsområdesförening, Svenska Klätterförbundet, Dalarnas Klätterklubb, Berguvens Klätterklubb i Säter samt Uppsala Klätterklubb.

Erik Janols och Nils Eriksson har senare återkallat sina överklaganden.

Fjägeråsens jaktvårdsområdesförening har i sitt överklagande yrkat att länsstyrelsens beslut ändras så att bestämmelsen (punkt 7) i reservatsbeslutet om att begränsa jakten till enbart älg, rådjur, räv och hare tas bort samt att den likalydande bestämmelsen i skötselplanen (punkt 1.2.3) också tas bort. Som skäl för sitt yrkande framhåller föreningen bl.a. att det, enligt föreningen, inte föreligger någon konflikt mellan jaktintresset och syftet med reservatet och att jakt bör kunna bedrivas i området i enlighet med gällande jaktlagstiftning. Vidare framhåller föreningen att jakten företrädesvis bedrivs under tiden oktober-februari, så trycket från övrigt friluftsliv är förhållandevis begränsat.

Länsstyrelsen har den 23 januari 1995 yttrat sig i ärendet och framför bl.a. följande. Beträffande jakt i området finns inga restriktioner för de ekonomiskt mest värdefulla bytena, inte heller för harjakten som har ett stort rekreativvärde. Med tanke på skabbens utbredning tillåts även rävjakt. För upplevelse av naturreservatet är det angeläget att minimera jakten i området och det finns därför ingen anledning att ändra den aktuella föreskriften.

Därefter har Fjägeråsens jaktvårdsområdesförening kommit in med ytterligare en skrivelse.

Svenska Klätterförbundet, Dalarnas Klätterklubb, Berguvs Klätterklubb i Säter och Uppsala Klätterklubb har delgivits föreläggande att till Miljödepartementet komplettera överklagandet med uppgift som visar att de eller någon de företräder är sakägare.

SKÄLEN FÖR REGERINGENS BESLUT

Svenska Klätterförbundet, Dalarnas Klätterklubb, Berguvs Klätterklubb i Säter och Uppsala Klätterklubb har inte visat att de eller någon de företräder är berörd av det överklagade beslutet. De har heller inte visat att de företräder någon annan som äger rätt att överklaga beslutet. Deras överklaganden tas därför inte upp till prövning.

Erik Janols och Nils Erikssons överklaganden avskrivs.

Regeringen finner inte att vad Fjägeråsens jaktvårdsområdesförening framfört utgör skäl att ändra länsstyrelsens beslut. Föreningens överklagande bör därmed avslås.

Regeringen erinrar om att det enligt 20 § naturvårdsförordningen (1976:484) åligger länsstyrelsen att på statens vägnar söka träffa uppgörelse med sakägare som gör anspråk på er-

sättning för att pågående markanvändning avsevärt försvåras (se 26 § naturvårdslagen). Om överenskommelse inte träffas om ersättning kan enligt 33 § naturvårdslagen den som vill göra anspråk på ersättning väcka talan hos fastighetsdomstol inom ett år från det att beslutet på vilket anspråk grundas har vunnit laga kraft.

På regeringens vägnar

Anna Lindh

Maria Domeij

LÄNSSTYRELSEN DALARNA
Miljövårdsenheten

BESLUT: 1994-10-24
DNR: 231-5269-93 (2082)

BILDANDET AV NATURRESERVATET BISPBERGS KLACK, SÄTERS KOMMUN
5 bilagor

BESLUT

Länsstyrelsen i Kopparbergs län förklarar med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822; omtryckt 1991:641) ett område, som avgränsas med innerkanten av en kraftigt punktstreckad linje på bifogad besluts-karta, bilaga 2, som naturreservat. När detta beslut vunnit laga kraft upphör länsstyrelsens beslut den 12 oktober 1994 rörande det tillfälliga förbudet enligt 11 § naturvårdslagen vid Bispbergs klack.

Naturreservatets namn skall var naturreservatet Bispbergs klack.

Ändamålet med reservatet skall vara att bevara ett av Dalarnas främsta sydväxtberg och ett bergbrantsområde med värdefull naturskog att lämnas för fri utveckling. Ändamålet är också att bevara områdets stora friluftslivsvärde.

Skogen i reservatet skall få utvecklas fritt med undantag för vissa åtgärder som framgår av skötselplanen.

För området skall gälla de föreskrifter enligt 8-10 §§ natur-

vårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen (1976:484 omtryckt 1987:939, 9 § därefter ändrad 1991:1165) vilka anges nedan

A. FÖRESKRIFTER MED STÖD AV 8 § NATURVÅRDSLAGEN OM INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT FÖRFOGA ÖVER FASTIGHETEN INOM RESERVATET

Utöver vad som gäller i övrigt är det förbjudet att

1. uppföra helt ny byggnad eller anläggning,
2. spränga, gräva, schakta, muddra, utfylla, tippa eller dämna,
3. anlägga mark- eller luftledning,
4. avverka eller utföra annan skogsvårdande åtgärd utöver vad som framgår av skötselplanen,
5. skada växande eller döda - stående eller liggande - träd och buskar, gräva upp eller plocka örter, mossor, vedsvampar och lavar,
6. framföra motordrivet fordon i terrängen. Undantag skall gälla för uttransport av fälld älg under förutsättning att endast lättare dragfordon med lågt marktryck användes,
7. jaga annat än älg, rådjur, räv och hare,
8. skogsgödsla eller använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.

B. FÖRESKRIFTER MED STÖD AV 9 § NATURVÅRDSLAGEN ANGÅENDE MARKÄGARES OCH ANNAN SAKÄGARES SKYLDIGHET ATT TÅLA VISST INTRÅNG

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att de åtgärder vidtas inom området som framgår av bifogad skötselplan.

C. FÖRESKRIFTER MED STÖD AV 10 § NATURVÅRDSLAGEN OM VAD ALLMÄNHETEN HAR ATT IAKTTAGA INOM RESERVATET

Utöver vad som gäller i övrigt är det förbjudet att

1. borra, mejsla, måla eller på annat sätt skada mark, berg, block eller sten,
2. skada växande eller döda - stående eller liggande - träd och buskar, plocka eller gräva upp örter, mossor, vedsvampar och lavar,
3. elda annat än på anvisad plats,
4. tälta,
5. fånga eller insamla djur,
6. inplantera för området främmande växt- eller djurart,
7. framföra motordrivet fordon i terrängen. Undantag skall fälla naturvårdsförvaltare vid tillsyn och förvaltning,
8. klättra i bergsbranten vid Griggers klack inom område ut-

märkt med lodrät rastrering på karta, bilaga 3,
9. klättra i bergsbranter vid Jätteklacken inom område utmärkt med vågrät rastrering på karta, bilaga 3.

Punkt C9 innebär att klätterförbud råder inom det med vågrät rastrering markerade området tills en sakkunnig utredning kan visa att klättring kan ske utan flora och fauna skadas. Om så sker kan föreskriften C9 komma att justeras.

D. FÖRESKRIFTER MED STÖD AV 9 § NATURVÅRDSFÖRORDNINGEN RÖRANDE NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN AV RESERVATET

1. Länsstyrelsen fastställer de föreskrifter om naturvårdsförvaltningen m.m. som framgår av skötselplanen, bilaga 4.
2. Naturvårdsförvaltare skall vara Sätters kommun.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Länsstyrelsen beslutade den 28 november 1991 att bilda ett interimistiskt naturreservat med stöd av 11 § naturvårdslagen vid Bispbergs klack. Beslutet togs efter en hemställan från Sätters kommun som följd av en avverkningsanmälan. Beslutet överklagades av markägare. I regeringsbeslut den 3 juni 1993 avslogs överklagandena. Regeringen fastslog samtidigt i enlighet med vad länsstyrelsen yttrande över överklagandena, att det interimistiska förordnandet skulle gälla ett något mindre område än det ursprungliga. Den 12 oktober 1994 beslutade länsstyrelsen om förlängning av det interimistiska förordnandet.

Vissa delar av branten vid Jätteklacken belades med tillträdesförbud såsom djurskyddsområde enligt 14 § naturvårdslagen under tiden 2 juni till 18 juli 1993. Klätterförbud har rått i vissa delar av branten vid Jätteklacken även under tiden 25 februari till 30 juni 1994. Databanken för hotade arter har 19 januari 1994 lämnat ett yttrande angående bergsklättringens inverkan på fauna och flora.

Delar av Bispbergs klack är utpekade som riksintresse för naturvård, andra delar är utpekade i naturvårdsprogrammet för Kopparbergs län med högt naturvärde. Sätters kommun har i sin kommuntäckande översiktsplan redovisat området som naturreservat och som område för friluftsliv.

Huvuddelen av området har förvärvats för naturvårdsändamål av Sätters kommun under 1993.

Förslag till beslut har på sedvanligt sätt remissbehandlats. Samtliga remissinstanser har med undantag för tre markägare tillstyrkt reservatsbildningen. Två markägare har begärt kom-

pensation i form av markersättning. Länsstyrelsen har sökt markbytesmöjlighet men ej lyckats. Länsstyrelsen avser att erbjuda de två markägarna full ersättning enligt naturvårdslagen. En markägare motsätter sig reservatsbildningen om inte totalt klätterförbud införs.

Bergsklättring på Jätteklacken är den fråga som skiljer remissvaren åt. Naturvårdsverket, Skogsvårdsstyrelsen samt Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Säters kommun stöder det lagda förslaget. Dalarnas ornitologiska förening, Naturskyddsföreningen i Dalarna, Dalarnas botaniska sällskap samt Världsnaturfonden är helt emot klättring medan Svenska Klätterförbundet och klätterklubbarna i Dalarna, Uppsala och Stockholm vill tillåta klättring med vissa inskränkningar. Säters kommun anser att de förslag som Klätterförbundet framför i sitt yttrande noga bör övervägas innan länsstyrelsen fattar sitt slutliga beslut i fråga om eventuellt förbud mot bergsklättring inom reservatet. I övrigt har kommunen inget att erinra mot länsstyrelsens förslag.

MOTIVERING TILL BESLUTET

Bispbergs klack med Jätteklacken och Griggers klack är ett sedan mycket lång tid känt sydväxtberg med den artrikaste sydväxtfloran i Dalarna. Utöver botaniska värden tillkommer zoologiska och geologiska värden. Bergsmassivet är genom sitt läge en omtyckt utsiktspunkt och har stor betydelse för landskapsbild och friluftsliv. Särskilda föreskrifter behövs för att skydda området från avverkning och andra arbetsföretag samt för att minska påverkan på fauna och flora i bergsbranten.

En närmare beskrivning av området ges i bifogade skötselplan.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 1995 eller, i det fall beslutet överklagas, den senare tidpunkt när beslutet vinner laga kraft.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, blankett 2:1.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Gunnar Björk jämte ledamöterna Ann-Christine Dåderman, Göran Engström, Lennart Fremling, Peter Hultqvist, Kenneth Johansson, Eva Kungsmark, Hans Nordström, Margareta Rud, Bengt-Ola Rytta, Lennart Sacrédeus, Nicke Welin-Berger, Bertil Andersson, Anita Estberger och Anders Claesson.

I den slutliga handläggningen deltog även länsråd Leif Svensson, rättschef Inger Eriksson och biträdande miljövårdsdirek-

tör Björn Risinger, den sistnämnde föredragande.

Gunnar Björk

Björn Risinger

Bilagor:

1. Översiktskarta
2. Beslutskarta
3. Karta med områden som omfattas av klätterförbud
4. Skötselplan
5. Fastighetsregister
6. Registeruppgifter
7. Hur man överklagar, blankett 2:1

LÄNSSTYRELSEN DALARNA
Miljövårdsenheten

Bilaga 4

SKÖTSELPLAN NATURRESERVATET BISPBERGS KLACK

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

I	ALLMÄN BESKRIVNING
1	Administrativa data
2	Grunden för beslutet samt föreskrifter
3	Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden
3.1	Naturförhållanden
3.2	Kulturhistoriska förhållanden
3.3	Nuvarande markanvändning
3.4	Tillgänglighet
3.5	Slitage- och störningskänslighet
3.6	Källuppgifter
II	PLANDEL
1	Disposition och skötsel av mark och vatten
1.1	Övergripande mål
1.2	Generella riktlinjer
1.2.1	Hävd av skogsområde
1.2.2	Bergsklättring
1.2.3	Jakt

- 1.2.4 Skogsbrand
- 1.2.5 Utmärkning av reservatets gräns

- 2 Anordningar för rekreation och friluftsliv
 - 2.1 Övergripande mål
 - 2.2 Riktlinjer och åtgärder
 - 2.2.1 Information
 - 2.2.2 Parkeringsplatser
 - 2.2.3 Vandringsleder
 - 2.2.4 Byggnader

- 3 Tillsyn

- 4 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET BISPBERGS KLACK, SÄTERS KOMMUN

- I ALLMÄN BESKRIVNING
 - 1 ADMINISTRATIVA DATA
(Se registeruppgifter)
 - 2 GRUNDEN FÖR BESLUTET SAMT FÖRESKRIFTER
(Se reservatsbeslutet)
 - 3 ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

3.1 Naturförhållanden

Bispbergsmassivet består av tre åtskilda branter, Jätteklacken, Bispbergs klack och Griggers klack. Dessa ligger på respektive 3, 4 och 4,5 km avstånd rakt österut från centrala Säter. De flacka markerna nedanför Bispbergsmassivet befinner sig på 175 m.ö.h. Härifrån reser sig Jätteklacken mycket brant ca 100 m upp till krönet på 275 m.ö.h. Bispbergs klack har en betydligt lägre brant, ca 40 m, men i gengäld når toppen 315 m.ö.h.

Bispbergsmassivet är uppbyggt av en ung granit av s.k. Enkullentyp som ligger i omgivande äldre granit. I norr i anslutning till Bispbergs gruva består berggrunden av malmförande leptit. I branterna finns nästan bara block och stenar som ännu är i rörelse. På sina ställen samlas dock vittringsjord och förna så att vegetationen får fotfäste, t.ex. på skyddade klipphyllor. Uppe på berget och kring Griggers klack utgörs jordarten av morän, varierande till sammansättning och blockhalt. Nedanför Jätteklacken ligger ett vidsträckt sandområde.

Bispbergs klack är sedan gammalt ett välkänt blickfång för de som färdas genom Dalarna, och bidrar starkt till Säterbygdens

tilltalande landskapsbild. Klackenområdet kan delas upp i tre delar, var och en med skilda kvalitéer, nämligen Jätteklacken, Griggers klack samt den egentliga Bispbergs klack. Jätteklacken är massivets mest utpräglade sydvästberg, och som sådant saknar det närmast motstycke i Dalarna. Endast Hykjeberget i Älvdalen tål en jämförelse, men de geografiskt vitt skilda förutsättningarna gör en jämförelse omotiverad. Sydvästfloran är den artrikaste i Dalarna och Jätteklacken är den enda plats som hyser samtliga ädla lövträd som är typiska för sydvästberg. I den artrika floran finns flera sällsynta inslag, och två arter - stenros och backförgätmigej - har sina enda dala-förekomster här, tillika de nordligaste i landet. Kryptogamfloran har inte studerats närmare men uppgifter finns om förekomst av gränsticka, klubblik trumpetsvamp och grynslav, tre kryptogamer som är upptagna på rödlistan för hotade arter. För Jätteklacken liksom för Griggers klack gäller att områdena har höga värden för häckande fåglar, dels i de otillgängliga stupen, men också tack vare den rika tillgången på hålträd i vissa partier. Det gynnsamma klimatet och möjligheterna till skydd i stenskravlen bidrar till en rik fauna av grod- och kräldjur, liksom av gnagare m.m. Området har sannolikt stor betydelse som övervintringsplats för dessa grupper.

3.2 Kulturhistoriska förhållanden

Bispbergs klack är inte särskilt omskrivet i äldre litteratur annat än kortfattade skildringar av besök på utsiktspunkten. Bispbergs klack var förr ett ännu större turistmål än nu, och ett kafé har funnits vid toppen.

I sydvästra delen av Jätteklacken finns spår av stenbrytning som skall ha skett på 1910-talet då man tog sten till byggnade av Sätters sjukhus.

Vid Jätteklackens krön finns en stensättning samt rester av ett gränsröse. Stensättningen är ett gravröse av bronsålders-typ.

3.3 Nuvarande markanvändning

Skogsbruk bedrivs aktivt i direkt anslutning till området. I området har extensivt skogsbruk bedrivits i vissa delar.

Nedanfö Jätteklacken har skogen "i alla tider" brukats som beteshage, och i dag går här några fjällkor som håller tillgodo med det magra kruståteldominerade betet.

Reservatsområdet används även för friluftsliv och jakt. Ett motionsspår ("gröna spåret") passerat genom reservatsområdet vid Bispbergs klack.

Vissa delar av bergsbranterna är livligt frekventerade av bergsklättrare.

3.4 Tillgänglighet

Ca 200 meter väster om reservatet går en skogsbilväg. Från vägen leder en stigslinga in i området. Från övre ändan av

Bispbergs by leder en skogsbilväg upp mot berget. Från den skogsbilväg fortsätter stigar in i reservatet till Bispbergs klack och till Jätteklacken.

3.5 Slitage- och störningskänslighet
Störningskänsliga fågelarter behöver skydd under häckningstiden. I branterna samt på torra klipphyllor är växttäcket tunt och vegetationen känslig för slitage.

3.6 Källuppgifter
Naturvårdsprogram för Kopparbergs län. Länsstyrelsen 1988:1. Bispbergs klack med Jätteklacken och Grigger klack - Naturinventering, Länsstyrelsen 1991 (i manus).

II PLANDEL

1 DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

1.1 Övergripande mål
Det övergripande målet med reservatets skötsel skall vara att bevara ett bergbrantsområde med värdefull naturskog och att lämna ett av Dalarnas främst sydväxtberg för fri utveckling.

1.2 Generella riktlinjer

1.2.1 Hävd av skogsområde
Skogen skall få utvecklas fritt. Inget skogsbruk skall bedrivas i området. Vid berggroten kan behov uppstå av viss gallring om floran hotas av skuggande gran. Det betade området kan vid behov glesas ut framför allt genom bortgallring av yngre träd i de tätare grupperna. Åtgärderna får utföras av naturvårdsförvaltaren eller efter samråd med naturvårdsförvaltaren av markägaren.

1.2.2 Bergsklättring
Bergsklättring får ej störa eller skada skyddsvärd flora eller fauna inom reservatet. Klättring får ej ske på bergsbranterna vid Griggers klack. Förbud mot bergsklättring vid Jätteklacken råder tills sakkunnig utredning kan visa att klättring kan tillåtas utan att fauna och flora skadas.

1.2.3 Jakt
Endast jakt på älg, rådjur, räv och hare skall vara tillåtet i reservatet.

1.2.4 Skogsbrand
Spontant uppkomna bränder skall släckas enligt gällande brandlagstiftning.

1.2.5 Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatets gräns skall utföras enligt svensk standard SIS 031522 och enligt naturvårdsverkets anvisningar.

2 ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTLIV

2.1 Övergripande mål

Ändamålet med reservatet är också att befrämja det rörliga friluftslivet. Bispbergs klack är sedan länge ett klassiskt utflyktsmål.

2.2 Riktlinjer och åtgärder

2.2.1 Information

Informationstavlor med kartbild och föreskrifter sätts upp vid stigarna som leder in i reservatet, samt vid parkeringsplatserna.

2.2.2 Parkeringsplatser

Parkeringsmöjligheter finns vid skogsbilvägens början i övre ändan av Bispbergs by, samt på kommunal mark bakom industriområdet. Dessa parkeringsplatser anses tillräckliga och bör utgöra utgångspunkt för besökare. Vägskyltning med sevärdhetssymbol och texten "Bispbergs klack" ordnas från riksvägen och in till anvisad parkering.

2.2.3 Vandringsleder

Stigar som leder in i reservatet finns från övre ändan av Bispbergs by. Stigarna leder till Bispbergs klack och till Jätteklacken. Ett motionsspår ("gröna spåret") passerar genom reservatet vid Bispbergs klack. Efter överenskommelse med markägarna bör dessa stigar försees med permanent markering och därefter underhållas. Stig finns även nedanför branten vid Jätteklacken.

2.2.4 Byggnader

Vindskydd, typ slogbod finns på toppen av Bispbergs klack. Ovanför branten vid Jätteklacken finns två sittbänkar. Vindskydd och sittbänkar är iordningställda av Bispbergs byförening som också underhåller dessa.

3 TILLSYN

Förvaltaren svarar för tillsyn av reservatet.

4 FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Sätters kommun är naturvårdsförvaltare. Förvaltningen bekostas av kommunen.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET BISPBERGS KLACK

Namn:	Naturreservatet Bispsbergs klack
Kommun:	Säter
Läge:	Ca 4 km öster om Säter
Kartblad:	Ekonomiska kartan: 12F 8j och 12G 8a
Koordinater:	12G 8a 2504
Gräns:	Innerkanten på den kraftigt punkt- streckade linjen på bifogad besluts- karta, bilaga 2
Fastigheter:	Se bifogad förteckning, bilaga 5
Naturvårdsförvaltare:	Säters kommun
Markägare:	Se bifogad förteckning, bilaga 5
Arel:	51 ha
Naturtyper:	Barrskog 43 ha, bergsbranter 8 ha
Landskapstyp:	Skogslandskap
Naturgeografisk region:	Skogslandskapet norr om norrlands- gränsen
Skyddsmotiv:	Botaniska, zoologiska, geologiska, friluftsliv
Skyddsföreskrifter:	Indispensabla A1-8
Skyddsföreskrifter produktiv skogsmark:	A4, A8
Befintliga anlägg.: Planerade anlägg.:	Slogbod med eldplats, sittbänkar -
Skötselplan:	Föreskrifter under D
Inventeringar:	Se källuppgifter i skötselplanen